

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 197/2021
03.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Милутин Павловић, адвокат из ... и ББ, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Гордана Павловић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2351/20 од 21.10.2020. године, у седници већа одржаној 03.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог и **ПРЕИНАЧУЈУ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2351/20 од 21.10.2020. године, пресуда Вишег суда у Сремској Митровици П 258/19 од 19.06.2020. године и допунска пресуда истог суда П 258/19 од 17.09.2020. године у усвајајућем делу, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој исплати и то:

-на име стицања без основа закупнине за пословни простор „...“ за период од 01.12.2011. године до 31.07.2013. године износ од 672.000,00 динара са законском затезном каматом на сваки месечни износ од по 33.600,00 динара почев од 01-ог у наредном месецу за претходни месец до исплате,

-на име накнаде штете у виду изгубљене добити за закуп пословног простора „...“ за период од 01.08.2013. године до 31.12.2014. године укупан износ од 1.494.045,00 динара са законском затезном каматом од 19.06.2020. године до исплате,

-на име накнаде штете у виду изгубљене добити за закуп пословног простора „...“ за период од 01.12.2011. године до 31.12.2014. године укупан износ од 2.962.922,00 динара са законском затезном каматом од 19.06.2020. године до исплате,

-на име накнаде штете у виду изгубљене добити за закуп пословног простора „...“ за период од 06.08.2012. године до 31.12.2014. године укупан износ од 675.775,00 динара са законском затезном каматом од 19.06.2020. године до исплате,

као и њен захтев за накнаду трошкова поступка у износу од 567.141,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужила да туженом накнади трошкове целог поступка у износу од 453.844,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сремској Митровици П 258/19 од 19.06.2020. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиле. Ставом другим и трећим изреке, обавезан је тужени да тужиле исплати на име стицања без основа закупнине за пословни простор „...“ за период од 01.12.2011. године до 31.07.2013. године укупан износ од 672.000,00 динара са законском затезном каматом на сваки месечни износ од 01-ог у наредном месецу за претходни месец до исплате и на име накнаде штете у виду изгубљене добити за закуп пословног простора „...“ за период од 01.08.2013. године до 31.12.2014. године укупан износ од 1.494.045,00 динара са законском затезном каматом од 19.06.2020. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле за исплату законске затезне камате на месечне износе од по 87.885,00 динара за сваки месечно потраживан износ законске затезне камате (за период од 01.08.2013. године до 31.12.2014. године) за период од 01-ог у наредном месецу за претходни месец, па до 18.06.2020. године. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиле на име накнаде штете у виду изгубљене добити за закуп пословног простора „...“ за период од 01.12.2011. године до 31.12.2014. године исплати укупан износ од 2.962.922,00 динара са законском затезном каматом од 19.06.2020. године до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиле за исплату законске затезне камате на месечне износе од по 74.594,00 динара за сваки месечно потраживан износ камате (за период од 01.01.2012. године до 31.12.2012. године) за период од 01-ог у наредном месецу за претходни месец па до 18.06.2020. године. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиле за исплату законске затезне камате на месечне износе од по 83.050,00 динара за сваки месечно потраживан износ камате (за период од 01.01.2013. године до 31.12.2014. године), за период од 01-ог у наредном месецу за претходни месец па до 18.06.2020. године. Ставом осмим изреке, обавезан је тужени да тужиле на име накнаде штете у виду изгубљене добити за закуп пословног простора „...“ за период од 06.08.2012. године до 31.12.2014. године исплати укупан износ од 675.775,00 динара са законском затезном каматом од 19.06.2020. године до исплате. Ставом деветим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиле за исплату камате на месечне износе од по 21.275,00 динара за сваки месечно потраживан износ камате (за период од 01.08.2012. године до 31.12.2012. године) за период од 01-ог у наредном месецу за претходни месец па до 18.06.2020. године. Ставом деестим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиле за исплату камате на месечне износе од по 23.725,00 динара за сваки месечно потраживан износ законске затезне камате (за период од 01.01.2013. године до 31.12.2014. године) за период од 01-ог у наредном месецу за претходни месец па до 18.06.2020. године. Ставом једанаестим изреке, обавезан је тужени да тужиле накнади трошкове поступка у износу од 567.141,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом дванаестим изреке, захтев туженог за накнаду трошкова одбијен је као неоснован.

Допунском пресудом Вишег суда у Сремској Митровици П 258/19 од 17.09.2020. године, одређено је да је парижони рок за испуњење обавезе 15 дана.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2351/20 од 21.10.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Сремској Митровици П 258/19 од 19.06.2020. године, допуњена пресудом истог суда од 17.09.2020. године у побијаном обавезујућем делу одлуке о главној ствари и парничним трошковима. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против другостепене пресуде у усвајајућем делу тужбеног захтева тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Указивање туженог на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП је неосновано, јер у поступку пред другостепеним судом није дошло до погрешне примене неке од одредаба овог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, брак парничних странака закључен 12.04.1969 године разведен је пресудом Основног суда у Сремској Митровици П2 1778/11 од 23.12.2011. године, а фактичка брачна заједница престала је половином 2011. године. По тужби тужиље која је поднета 22.11.2011. године правноснажно је окончана парница пресудом Основног суда у Сремској Митровици П 24/12 од 26.11.2015. године којом је утврђен њен сувласнички удео на заједнички стеченој имовини у току трајања брака, између осталог на 1/3 идеалног дела непокретности на којој се налази пословни простор „...“ у Сремској Митровици улица ..., на 1/2 идеалног дела непокретности на којој се налази пословни простор у Сремској Митровици у улици ... и 1/2 идеалног дела пословног простора „...“ на ... Ове некретнине су након фактичког прекида заједнице живота остале у поседу туженог пошто договор странака о њиховој подели није постигнут. Након правноснажног окончања наведене парнице (дана 14.09.2016. године), тужиља је покренула поступак за развргнуће имовинске заједнице на некретнинама цивилном деобом дана 05.06.2017. године који није окончан. Тужени који се бави регистрованом делатношћу као оснивач и директор правног лица „...“ ДОО користио је пословни простор „...“, па је тако са рачуна овог правног лица по основу закупа пословног простора као власник подигао и задржао месечне износе од 112.000,00 динара у периоду од 01.12.2011. године до 31.07.2013. године. Након тога у периоду од 01.08.2013. године до 31.12.2014. године пословни простор „...“ био је у поседу правног лица „...“ по уговору о закупу без накнаде. Тржишна закупнина за ову некретнину на месечном нивоу износила је 292.950,00 динара. Пословни простор „...“ тужени је у периоду од 01.12.2011. године до августа 2013. године издавао у закуп унуци, а од 01.08.2013. године до 31.12.2014. године правном лицу „...“ без накнаде. За овај простор могла се остварити тржишна закупнина за период од 01.12.2011. године до 31.12.2012. године у месечном износу од 149.188,00 динара, а за период од 01.01.2013. године до 31.12.2014. године у износу од 166.100,00 динара. Пословни простор у улици ... је до 06.08.2012. године био сувласништво у 1/12 дела ..., а након тога туженог у целисти. Од 06.08.-31.12.2012. године за овај локал

могла се остварити тржишна закупнина од 42.550,00 динара месечно, а до 31.01.2014. године у износу од 47.450,00 динара месечно. Висина изгубљене добити утврђена је на основу прихваћеног налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке на основу кога је прецизирана висина тужбеног захтева у сразмери сувласничког удела тужиље на свакој од непокретности (пословног простора) за спорни период.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су примењујући чланове 174. став 1. и 180. став 2. Породичног закона, чланова 155, 189. и 214. Закона о облигационим односима и чланова 3. став 1. и 39. Закона о основама својинскоправних односа оценили да тужилца основано потражује од туженог накнаду по основу неоснованог обogaћења и накнаде штете због некоришћења предметних непокретности (пословних простора) у висини закупнине, а у периоду од 01.12.2011 до 31.12.2014. године, с обзиром на то да је подношењем тужбе 22.11.2011. године ради утврђења права својине на заједнички стеченој имовини у току трајања брака, тужени постао несавесни држалац сувласничког дела тужилца, због чега је усвојен постављен тужбени захтев.

По становишту Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови одлучујући о тужбеном захтеву, погрешно применили материјално право.

Према члану 14. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, сувласник има право да ствар држи и њоме се користи заједно са осталим сувласницима у складу са уделима, не вређајући права осталих. Сувласници имају право да заједнички управљају са стварима, а за предузимање послова који прелазе оквир редовног управљања (између осталог, издавање целе ствари у закуп) потребна је сагласност свих сувласника (члан 15. став 1. и 4.). По члану 43. наведеног закона, сувласник односно заједнички власник има право на тужбу за заштиту права својине на целу ствар, а сувласник има право и на тужбу за заштиту свог права на делу ствари. На заштиту права својине сувласника примењују се сва правила која су предвиђена код тужбе за повраћај ствари (члан 37. истог закона), како у погледу захтева за предају у државину, тако и у погледу захтева за накнаду плодова које је ствар дала, накнаде штете због оштећења ствари, накнаде нужних и корисних трошкова (чланови 38, 39. и 40.). Савестан држалац постаје несавестан од тренутка када му је тужба достављена, али власник може доказивати да је савестан држалац постао несавестан и пре достављања тужбе (члан 39. став 7.). Према одредбама чланова 171.-180. Породичног закона имовина коју су супружници стекли у току трајања заједнице живота у браку представља њихову заједничку имовину, а деоба заједничне имовине сматра се утврђивање сувласничког удела сваког супружника у заједничкој имовини.

Чланом 210. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да када је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема своју основу у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а када то није могуће, да накнади вредност постигнуте користи. Чланом 214. истог закона прописано је да када се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити и плодови, платити затезне камате и то ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева.

Имајући у виду наведене одредбе материјалног права, као и правну природу сувласништва, то следи да сувласник има право да ствар држи и да се њоме користи заједно са осталим сувласницима у складу са уделима неповређујући права осталих сувласника, с тим што се својим правом коришћења може, али не мора користити, а пасивним понашањем манифестује се воља да се ствар не користи. Када више лица има право сусвојине на неподељеној ствари, а један сувласник је искључиви држалац ствари, право на накнаду због некоришћења сувласничке ствари цени се применом правила стицања без основа. Стим у вези, а у ситуацији када сувласник није у државини сувласничке ствари и не захтева предају у судржавину, деобу, нити уређење начина коришћења сувласничке ствари, односно пасивно се понаша, тада тај сувласник нема право на накнаду за коришћење, јер понашање сувласника који је у државини сувласничке ствари није противправно. Међутим, сувласник који не користи сувласничку ствар имао би право да од сувласника, који користи ту ствар тражи накнаду због некоришћења сувласничке ствари и то само ако је према сувласнику, који користи сувласничку ствар истицао захтеве који би имали за циљ омогућавање коришћења сувласничке ствари (захтев за предају у судржавину, деобу, уређење начина коришћења сувласничке ствари).

Предмет тужбеног захтева у овој парници је накнада због некоришћења предметних сувласнички ствари (пословних простора) у висини цене закупнине непокретности за период од 01.12.2011 до 31.12.2014. године, заснована на тврдњи да је тужени несавестан држалац тих ствари на коме су парничне странке сувласници са одговарајућим уделима. У парници по тужби тужиље поднете 22.11.2011 године, правоснажном пресудом Основног суда у Сремској Митровици П 24/12 од 26.11.2015. године утврђен је тужиљин сувласнички удео на заједнички стеченој имовини у току трајања брака, између осталог на 1/3 идеалног дела пословног простора „...“ у Сремској Митровици, на 1/2 идеалног дела пословног простора у Сремској Митровици у улици ... и 1/2 идеалног дела пословног простора „...“ (који су од фактичког прекида заједнице живота у поседу туженог), те да се на основу те пресуде укњижи са правом сусвојине и правом коришћења на непокретностима у земљишним књигама. Предаја тих непокретности у судржавину није била предмет те парнице, нити другог судског спора. Тужиља је 05.06.2017. године покренула поступак ради деобе тих ствари продајом непокретности (цивилна деоба) на основу наведене правоснажне и извршне судске одлуке (П 24/12 од 26.11.2015. године), који није окончан. У таквој ситуацији не може се прихватити као правилан закључак нижестепених судова да тужиља има право на тражену накнаду због некоришћења сувласничких ствари за период потраживања од 01.12.2011 до 31.12.2014. године, јер се тек подношењем предлога за цивилну деобу може сматрати да је исказала манифестацију воље да користи и располаже предметним непокретностима као сувласник.

Наиме, када један од сувласника има искључиву државину сувласничке ствари, од које не стиче приходе (закупнину и слично), право осталих сувласника на накнаду за некоришћење својих сувласничких удела на спорној непокретности, у одсуству противправности, условљено је несумњивом манифестацијом воље тих сувласника, да користе своју непокретност, што подразумева подношење тужбе за предају у супосед или предлога за уређење начина коришћења сувласничке непокретности, јер је то правно релевантно исказивање воље, која доводи до поседа, односно коришћења сувласничке непокретности.

Поднетом тужбом надлежном суду 22.11.2011. године ради утврђења сувласничког удела на предметним непокретностима по основу брачне тековине, тужила заправо није тражила да јој тужени омогући да свој део некретнина користи. Стога, тужила нема право на накнаду због некоришћења предметних ствари у сусвојинском режиму, имајући у виду да након престанка заједнице живота, није на било који начин захтевала од туженог да јој омогући вршење сувласничких овлашћења, нити је тужени у овоме противправно спречавао. У ситуацији када један од сувласника не тражи од другог сувласника да му овај омогући вршење права, односно када се својевољно својим правом не користи, онда други сувласник - тужени није у обавези да, сходно члану 210. Закона о облигационим односима, тужили накнади вредност постигнуте користи. Тужени није несавестан јер није био у обавези да тужилу позива на вршење свог права и да јој активно нуди судржавину. У пасивном понашању сувласника-недржаоца манифестује се воља да ствар не користи, па самим тим право употребе ствари аутоматски прелази на другог сувласника, који се већ налази у државини ствари. Тужила је имала могућност да захтева предају у супосед или уређење коришћења заједничке ствари, што према утврђеним чињеницама, она није учинила, па нема право на накнаду од другог сувласника, који је ствар користио, због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужиле одбијен.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

На основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1, 154. став 2. и 163. став 2. ЗПП, туженом су досуђени опредељени трошкови парничног поступка и то: на име састава одговора на тужбу од стране адвоката у износу од 22.500,00 динара, заступања на осам одржана рочишта у износу од по 24.000,00 динара и три одложена од 12.750,00 динара, састава жалбе 45.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженом су признати и трошкови на име судске таксе за жалбу и одлуку по жалби од по 78.047,00 динара, све према важећој ТТ .

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић